

Deelzorgplan Begaafdheid 2013 - 2018

“Elk Talent Telt”

1. Inhoudsopgave
----

1. Inhoudsopgave	blz. 2
2. Inleiding	blz. 3
3. Terugblik	blz. 4
4. Visie	blz. 5
5. Doelgroep	blz. 6
6. Uitwerking	blz. 8
6.1 Signaleren	blz. 8
6.2 Diagnosticeren	blz. 8
6.3 Signalerings- en diagnosticeringsrichtlijnen	blz. 9
6.4 Schoolbreed compacten	blz. 10
6.5 Compacten	blz. 10
6.6 Verrijking= Verdieping en Verbreding	blz. 10
6.7 Verdieping	blz. 10
6.8 Verbreding	blz. 11
6.9 Werken in leerlijnen	blz. 12
6.10 Schema vijf leerlijnen	blz. 12
6.11 Effectief klassenmanagement	blz. 13
6.12 Specifieke begeleiding begaafde leerlingen	blz. 14
6.13 Versnelling of vervroegde doorstroming	blz. 15
6.14 Passend onderwijs	blz. 15
6.15 Plusklas groep 8 en Dr. Nassau College	blz. 16
6.16 Kenniskring Begaafdheid	blz. 16
6.17 "Lifestyle" Kits Primair	blz. 16
7. Plan van aanpak	blz. 18
8. Bronvermelding	blz. 21
9. Herijking deezorgplan	blz. 22

2. Inleiding

Het strategisch beleidsplan is een plan dat richting geeft, keuzes maakt en kaders stelt voor de periode 2013 tot 2018. We beschrijven hierin waar we voor staan en de ontwikkelingen waar we mee te maken hebben. Dit mondt uit in jaarlijkse actieplannen. In dit plan kunt u lezen wat de stichting wil bereiken. Daarvoor is het bevoegd gezag, directies en medewerkers verantwoordelijk en aanspreekbaar.

We accepteren kinderen zoals ze zijn. Het kind staat bij ons centraal. Dat is de basis om aandachtig naar kinderen te kijken en te bepalen wat we kunnen toevoegen. Ons onderwijs is erop gericht:

- Kinderen optimaal tot ontplooiing te laten komen.
- Kinderen sociaal vaardig en weerbaar te maken.
- Kinderen uiteindelijk optimaal toe te rusten richting het vervolgonderwijs.

Wij willen dat "onze" kinderen met een positief kritische houding en met vertrouwen in de toekomstige samenleving hun weg vinden. Wij willen hiervoor optimale voorwaarden scheppen. Daarbij hebben we aandacht voor de vaardigheden, kennis en competenties die kinderen nodig hebben en de wijze waarop ze die kunnen verwerven. De betrokkenheid en inbreng van de ouders en anderen wordt hierbij ten volle benut, maar ook het principe "leren van en met elkaar". Er is veel deskundigheid binnen onze scholen. Het is van belang deze deskundigheid met elkaar te delen en uit te wisselen. Voor medewerkers wil de stichting staan voor goed werkgeverschap en een uitdagende plek om te werken.

Het deezorgplan begaafdheid is een uitwerking van het strategisch beleidsplan en een gedeeltelijke invulling van ZEC, Zorg Expertise Centrum. Het doel van dit deezorgplan is om een permanent aanbod voor begaafde leerlingen binnen onze stichting te creëren, waarin oog is voor de mensen die het gaan uitvoeren en de bekostiging. Dit deezorgplan is geen statisch gegeven, maar richtinggevend en dynamisch. Elk jaar kan het deezorgplan herijkt worden als factoren zoals financiën, formatie, hernieuwde inzichten en/of ontwikkelingen daar om vragen. Er zal ruimte zijn voor nieuwe organisatiemogelijkheden.

3. Visie

“Zorg aan de bovenkant en zorg aan de onderkant.”

Binnen onze scholen is een structuur ontstaan waarin leerkrachten in staat zijn om begaafde leerlingen te herkennen, te erkennen en te ondersteunen vanuit hun specifieke onderwijsbehoeften met een aangepast onderwijsaanbod. De begaafde leerling voelt zich vrij om zijn of haar competenties te laten zien en verder te kunnen ontwikkelen. Ze hoeven zich niet meer aan te passen aan het onderwijsaanbod. Het onderwijsaanbod wordt aangepast aan hun behoeften.

In de titel van dit beleidsplan wordt gesproken over begaafde leerlingen. Er is bewust gekozen voor deze omschrijving om aan te sluiten bij onze visie vanuit Stichting Kits Primair op het zo goed mogelijk ondersteunen en uitdagen van begaafde leerlingen. Met begaafde leerlingen wordt feitelijk de 10% best presterende leerlingen bedoeld, leerlingen die beter kunnen presteren als ze maar uitdagender onderwijs krijgen. Onderzoek laat zien dat deze begaafdheid bij leerlingen veelal alleen tot ontplooiing komt als er in de omgeving van het kind voldoende ruimte wordt gegeven aan talentontwikkeling. Begaafde leerlingen hebben de potentie om tot hoge prestaties te komen, maar hanteren daarbij een afwijkende leerstijl, waardoor ons huidig schoolsysteem een succesvolle (school)carrière in de weg kan staan. De diversiteit tussen deze begaafde leerlingen is echter erg groot, er kan niet worden gesproken van een eenduidige homogene groep. Onze scholen hebben de ambitie om dit aanbod voor alle begaafde leerlingen te realiseren

4. Terugblik

Onze kennis en vaardigheden met betrekking tot begaafde leerlingen is beperkt. Er is nog geen eenduidig beleid binnen de stichting.

De ontwikkelingen om die specifieke groep te begeleiden en te ondersteunen vanuit hun onderwijsbehoeften binnen onze stichting staat nog in de kinderschoenen.

Probleem in de praktijk is dat er verschil zit in kennis en vaardigheden om in de klas handen en voeten te geven aan de begeleiding van begaafde leerlingen. Leerkrachten binnen Kits Primair kunnen zich soms handelingsverlegen voelen met begaafde leerlingen, omdat er te weinig bekend is over de specifieke onderwijsbehoeften van deze leerlingen en er nog geen eenduidig onderwijsaanbod is beschreven.

Wij willen door middel van een deezorgplan een duidelijk beeld schetsen hoe wij begaafde leerlingen, met hun specifieke onderwijsbehoeften, een eenduidig onderwijsaanbod en ondersteuning aan kunnen bieden.

Binnen onze stichting wordt gewerkt met het jaarklassensysteem, waarin combinatiegroepen van drie jaarklassen het maximale is.

De uitwerking van adaptief onderwijs geven wij vorm door te werken met leerling overzichten en groepsplannen met drie niveaugroepen: instructie onafhankelijke, instructie gevoelige- en instructie afhankelijke groep.

We werken hierbij vanuit de onderwijsbehoeften van onze leerlingen.

De combinatie instructie onafhankelijke groep met begaafde leerlingen blijkt in de praktijk niet afdoende te zijn. Deze specifieke groep leerlingen heeft een ander onderwijsaanbod nodig.

Het jaarklassensysteem geeft de mogelijkheid tot groepsoverstijgend werken. Naast de drie instructieniveaus zijn er een beperkt aantal jaarklassen waarin leerlingen aanwezig zijn die een KPP (eigen leerlijn) hebben. Deze leerlingen hebben een achterstand van tenminste anderhalf jaar en behoeven individuele instructie.

Voor leerlingen die tenminste A/A+ of I/I+ behalen op LOVS hebben we binnen Kits Primair één Plusklas voor groep 8 in samenwerking met het Dr. Nassau College te Beilen. Concreet betekent dit dat de geselecteerde leerlingen één dagdeel in de week bijeen komen, gedurende een aantal modules.

Om alle betrokken leerkrachten, MIBers en directeuren inzichten en handvatten te geven is scholing een belangrijk onderdeel van dit gehele proces.

Tijdens de onderwijsontmoetingsdag op 15 mei 2013 en vanuit het Opleiding en Trainingscentrum (OTC) Kits Primair heeft er deskundigheidsbevordering plaats gevonden met betrekking tot begaafdheid.

Deze werd verzorgd door onder andere dhr. J. Kuipers en Martie Bossewinkel. Jan Kuipers is als gespecialiseerd senior onderwijsadviseur in dienst van Cedin.

5. Doelgroep

Wij willen ons in dit beleidsstuk richten op de begaafde leerlingen binnen onze scholen.

Een begaafde leerling beschikt over een hoge intelligentie in combinatie met creatief denkvermogen. Daarnaast is er sprake van een intrinsieke motivatie, doorzettingsvermogen om een taak te volbrengen wat zich onder andere uit in een sterke gedrevenheid wanneer iets hun interesse heeft.

Begaafde leerlingen beschikken over een in aanleg aanwezig potentieel om tot uitzonderlijke prestaties te komen, behorend bij de beste 10%, op één of meerdere begaafdheidsgebieden.

Het begrip begaafdheid verwijst naar meer dan alleen hoge intelligentie. Een leerling die begaafd is heeft specifieke persoonlijkheidskenmerken en leereigenschappen.

Begaafdheid is geen eendimensionaal begrip dat is uit te drukken in een criterium als een IQ "score" > 120. Een hoge score is wel een sterke indicatie van een hoge intelligentie, maar een lagere score sluit dit niet uit. Begaafdheid omvat in ieder geval meer dan een hoge intelligentie, begaafdheid omvat meer dan een IQ test meet. Door het signaleringprotocol SIDI3 in te zetten binnen onze scholen kunnen wij mogelijke (hoog)begaafde leerlingen en onderpresteerders in beeld krijgen zonder IQ onderzoek.

Welke leerlingen vallen onder deze $\pm 10\%$?

Begaafde leerlingen: $\pm 7,57\%$ van alle leerlingen

- IQ >120 - <130
- In lichte mate onderscheiden op leereigenschappen
- In lichte mate beschikken over persoonlijkheidseigenschappen

Hoogbegaafde leerlingen: $\pm 2,3\%$ van alle leerlingen

- IQ >130
- In sterke mate onderscheiden op leereigenschappen
- In sterke mate beschikken over persoonlijkheidseigenschappen

Leereigenschappen:

- ✓ Snel van begrip
- ✓ Grote denk- en leerstappen
- ✓ Een goed geheugen
- ✓ Brede algemene kennis / interesse
- ✓ Groot probleemoplossend vermogen
- ✓ Verworven kennis toe passen
- ✓ Nieuwe kennis kunnen integreren met oude kennis
- ✓ Groot analytisch vermogen

Persoonlijke eigenschappen:

- ✓ Taalvaardig, kan spelen met taal
- ✓ Creatieve en originele oplossingen

- ✓ Geestelijk vroegrijp
- ✓ Houdt van uitdagingen
- ✓ Groot doorzettingsvermogen
- ✓ Op gezonde manier perfectionistisch ingesteld
- ✓ Intuïtieve denker
- ✓ Hoge mate van autonomie
- ✓ Vermogen tot (zelf)reflectie
- ✓ Sociaal competent
- ✓ Humor

Voor het onderwijs is de invloed op het individuele leerproces van een leerling om tot begaafdheid te komen de grootste uitdaging.

Met talent alleen kom je er niet!

De ontwikkeling van talent is een langdurig en dynamisch proces.

Zowel persoonlijkheidseigenschappen als de interactie met de omgeving zijn mede bepalend voor de mate waarin het aanwezige potentieel tot zijn recht komt.

6. Uitwerking

6.1 Signaleren

Aandacht voor begaafdheid begint met een goede wijze van signalering. Bij oppervlakkige beoordeling wordt bijna de helft van de begaafde leerlingen onderschat.

In de dagelijkse schoolpraktijk is het de vraag of we een sterk onderscheid moeten maken tussen begaafde en intelligente leerlingen. Al deze leerlingen hebben immers extra uitdaging en moeilijkere opdrachten nodig.

Begaafde leerlingen hebben naast een hoge intelligentie het vermogen op creatieve wijze met vragen en antwoorden om te gaan, hun denkstrategie is ook echt "anders". Om van begaafdheid te kunnen spreken moet er een sterke innerlijke taakgerichtheid en doorzettingsvermogen aanwezig zijn.

Als er voor de begaafde leerling geen rekening wordt gehouden met zijn grote cognitieve vermogens, heeft deze ook geen mogelijkheid om werkelijk leergedrag te ontwikkelen.

In de praktijk is het lastig om begaafdheid te herkennen. Denk hierbij aan de onderpresteerders.

Het is daarom van belang om in de schoolsituatie de definiëring niet al te wetenschappelijk vast te stellen, maar in dit kader uit te gaan van het welbevinden van begaafde leerlingen.

We spreken bij jonge leerlingen niet over begaafde kleuters, maar over kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong.

Doel van signaleren is het krijgen van een algemeen beeld van de leerling.

Tijdens de intake van de vragenlijst met betrekking tot de voorschoolse ontwikkeling samen met de ouders worden ingevuld. Vragen naar sociaal-emotioneel functioneren en of er speciale belangstellingen zijn van de leerling. Overige signaleringsmomenten zijn tijdens de verdere schoolloopbaan. Deze worden vastgelegd binnen richtlijnen.

Naast deze richtlijnen zijn er nog aanvullende mogelijkheden om het signaleren te verbreden:

Begaafde leerlingen ontwikkelen zich cognitief sneller dan andere leerlingen met dezelfde leeftijd. Essentieel hierbij is dat uitzonderlijke prestaties niet beperkt mogen blijven tot één bepaald gebied.

Is er sprake van begaafdheid bij andere leden van het gezin? Dan kan dit een signaal zijn voor mogelijke begaafdheid. IQ heeft een erfelijk component.

Cito is een goed meetmiddel ten opzichte van methode gebonden toetsen.

Bij Cito gelden de bovenste 10-15% als een signaal van begaafdheid.

SIDI3 wordt binnen onze scholen ingezet om (hoog) begaafde leerlingen en onderpresteren in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld te hebben.

6.2 Diagnosticeren

Aanleiding voor verder diagnostisch intern onderzoek:

- ✓ Vermoeden wordt uit alle observaties bevestigd. De leerling lijkt begaafd te zijn.
- ✓ Vermoeden wordt slechts door ouders of alleen door de leerkracht bevestigd. Er is sprake van veel tegenstrijdigheden in visies over veronderstelde capaciteiten bij de leerling.
- ✓ Vermoeden van begaafdheid bij de leerling wordt door zowel de ouders als de leerkracht kenbaar gemaakt. Schoolse prestaties wijken af van dit beeld.

In alle andere gevallen stopt het traject signalering en diagnostiek met betrekking tot begaafdheid.

Diagnostiek binnen de school is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van leerkracht en MIB.

Er kan gebruik gemaakt worden van onderstaande bronnen:

- ✓ Informatie ouders middels gesprekken / invullen vragenlijsten. Aandacht besteden aan: voorschoolse ontwikkeling, hobby's, belangstellingen, sociale contacten buiten school. Hier wordt een kort verslag van gemaakt.
- ✓ Informatie leerkracht.
- ✓ Informatie LOVS Cito: doortoetsen tot werkelijk didactisch niveau van de leerling. Scoort leerling niet naar verwachting dan moet er een foutenanalyse worden gemaakt.
- ✓ Diagnostisch gesprek met de leerling. Hoe kijkt de leerling zelf tegen zaken aan.

Bij twijfel kan een extern onderzoek door de orthopedagoog van OBOMD worden gedaan. Een voorbeeld van twijfel kan zijn:

- ✓ Vermoeden van begaafdheid in combinatie met vermoeden van leer- en/of persoonlijkheidsstoornis.

Een intelligentiemeting kan pas vanaf het achtste of negende jaar op waarde worden geschat. Naarmate een leerling ouder wordt, zal het zijn kennis zelf moeten onderhouden door zich actief op te stellen.

6.3 Signalerings- en diagnosticeringsrichtlijnen

De signaleringsprocedure vindt plaats door en in samenwerking met leerkracht, ouders en intern begeleider.

De groepsleerkracht haalt de informatie uit het dagelijks werken met de leerling. Toetsscores in combinatie met motivatie, werkhouding, onderpresteren en het algemeen welbevinden van de leerling zijn ijkpunten. De signalerings- en diagnosticeringsrichtlijnen helpt en ondersteunt de leerkracht in het maken van de juiste analyse en daaraan gekoppelde acties.

De ouders spelen tijdens het intakegesprek een belangrijke rol. Zij kunnen de voorschoolse ontwikkeling van hun kind duidelijk benoemen en weergeven. Het vermoeden van begaafdheid kan dan reeds worden ingebracht.

De intern begeleider zorgt voor borging en bewaking tijdens de schoolse ontwikkeling van de (begaafde) leerlingen en heeft een ondersteunende rol. De signalering wordt gekoppeld aan de 1-zorgroute.

Binnen onze scholen wordt SIDI3 gebruikt als signaleringsinstrument. Concrete richtlijnen over de inzet volgen in een later stadium.

6.4 Schoolbreed compacten

Voorwaarden voor schoolbreed compacten zijn:

Effectief klassenmanagement en houding leerkracht.

6.5 Compacten

Compacten van lesstof is het overslaan van onnodige herhalingsstof en oefenstof uit het reguliere onderwijsaanbod.

Bij begaafde leerlingen is compacten nog breder: Afstemmen van leerstofaanbod op behoeften van de begaafde leerlingen.

Het breder trekken van compacten heeft de volgende redenen:

- ✓ Leerstofaanbod in reguliere methoden voor gemiddeld IQ (net boven of net onder).
- ✓ Reguliere leerstof doet onvoldoende beroep op het vermogen van begaafde leerlingen om creatief om te gaan met kennis die een beroep doet op probleemoplossend vermogen en creativiteit.

De leerling kan bijvoorbeeld bij rekenen alleen de laatste rijtjes sommen maken aangezien dit veelal de moeilijkste sommen zijn.

Het gaat bij compacten om de kwaliteit, niet om de kwantiteit.

Zorgen voor te grote stappen is niet nodig. Begaafde kinderen leren graag met grote stappen. Bij het compacten van rekenen en taal kunnen we gebruik maken van de adviezen van SLO. (www.slo.nl)

De leerkracht is en blijft verantwoordelijk voor de keuze van compacten en de verrijkingsstof.

6.6 Verrijking = Verdieping en Verbreding

Verrijken is een aanvulling op compacten. Het is een twee – eenheid en hoort bij elkaar.

Het mechanisme is: je haalt iets van de reguliere lesstof af (compacten) en doet er iets anders bij (verrijking).

Verrijking bestaat uit twee verschillende onderdelen: **verdieping** en **verbreding**.

6.7 Verdieping

Verdiepingsopdrachten blijven binnen hetzelfde vakgebied maar moeten uitstijgen boven het niveau van de reguliere leerstof.

Door middel van verrijkingsmaterialen wordt bij de leerling een beroep gedaan op:

- ✓ Het zoeken naar antwoorden in een open vraagstelling
- ✓ Het zoeken naar meerdere oplossingsstrategieën, waarbij de eigen creativiteit een rol kan spelen

- ✓ Het werken op een hoog niveau in een hoog tempo

Bij rekenen, taal en begrijpend lezen kan de verdieping meer gestructureerd en met meer afwisseling worden aangeboden.

De leerkracht maakt bewuste, onderbouwde keuzes en bepaalt wat de leerling moet maken. Toetsen kunnen daarbij helpen.

Er is dan geen sprake meer van een vrijblijvend karakter:

- ✓ Bewuste keuzes van extra leerstof
- ✓ Vaste momenten op lesrooster
- ✓ Leerling moet begeleiding krijgen van de leerkracht
- ✓ Leerkracht moet werk nakijken
- ✓ Leerkracht stelt eisen aan het resultaat
- ✓ Leerkracht moet feedback aan de leerling geven
- ✓ Het heeft de voorkeur om een beoordeling op het rapport te geven

Voor verdieping kunnen we onder andere gebruik maken van materialen uit de methode Levelwerk, Levelspel of andere verdiepingsmaterialen. Het is niet noodzakelijk dat er op elke school een complete methode aanwezig is. Van belang is dat leerkrachten weten wat ze moeten aanbieden en daar gericht een plan van aanpak kunnen maken met bijpassende verdiepingsmaterialen.

Materialen en handleidingen worden tevens digitaal geplaatst in de zorgkast van de kenniskring en zijn beschikbaar voor de leerkrachten.

6.8 Verbreding

Verbreding is het uitbreiden van het reguliere curriculum van de leerling.

Een voorwaarde voor verbreden is het werken met vaste uren of dagdelen waarin de begaafde leerling kan werken aan zijn/haar interesses.

Dit kan vormgegeven worden door vaste uren in de taakbrief te reserveren waardoor de leerling de tijd en mogelijkheid heeft om te verbreden in onderwerpen.

Begaafde leerlingen vinden het maken van een verslag of het beantwoorden van vragen te simpel en te gemakkelijk. Verbreden gaat een grote stap verder. Het geeft hen de mogelijkheid zelf iets te ontwikkelen, te maken of te bedenken. Daarbij bestaat het gevaar dat ze deze ideeën gaan overschatten, enthousiast gaan beginnen en na een tijd afhaken als het niet lukt. Een goede coaching is noodzakelijk.

Coaching betekent concreet het stellen van vragen door de leerkracht tijdens het plannen, het uitvoeren en het evalueren van een taak.

De leerling krijgt de mogelijkheid om zelf kennis en vaardigheden op te doen aan de hand van zelfgekozen onderwerpen, vreemde talen en thema's.

Inhoud en thema moeten nieuwe elementen bieden in de leerstof.

Daarbij dient rekening te worden gehouden met de volgende aspecten:

- ✓ Gericht op interesse en motivatie vanuit de leerling zelf
- ✓ De leerling is producent in plaats van consument
- ✓ De leerling versterkt zijn leerstrategieën
- ✓ Ontwikkelen van een leerattitude
- ✓ Het proces van leren

- ✓ Ontwikkelen van metacognitieve vaardigheden

"Leren om het leren te leren"

Weten **wat** je moet leren (cognitie)

Weten **hoe** je moet leren (metacognitie)

Weten **dat** je zelf kunt leren (zelfmanagement)

6.9 Werken met Leerlijnen

In een jaarklas zijn ongeveer vijf leerlijnen te onderscheiden.

Leerlijn 5: is het niveau voor die leerlingen, die het reguliere programma voor een belangrijk deel wat betreft de vakinhoudelijke gebieden niet kunnen volgen. Deze leerlingen hebben een KPP.

Leerlijn 4: zijn die leerlingen die geplaatst zijn in de subgroep instructie afhankelijke groep. Zij krijgen verlengde instructie en extra oefentijd.

Leerlijn 3: zijn de leerlingen die geplaatst zijn in de subgroep instructie gevoelige groep. Deze kinderen volgen het basisaanbod zoals het volgens de onderwijsmethode bedoeld is.

Leerlijn 2: Dit zijn de leerlingen die geplaatst zijn in de subgroep instructie onafhankelijke groep. Deze leerlingen volgen de methode, maar krijgen daarnaast aanvullende lesstof aangeboden. Dat kan betrekking hebben op een enkel vakgebied, maar ook op meerdere. Deze leerlingen krijgen aanvullende stof aangeboden: het pluswerk uit de methode, soms aanvullende stof uit andere (moeilijker) methodes. Beperkt compacten en verrijken kan onderdeel zijn van deze leerlijn.

Leerlijn 1,1+, 1++: Is bedoeld voor de begaafde leerlingen. Zij volgen op een aantal gebieden een eigen leerlijn. Compacten, verrijken en verbreden is onderdeel van hun eigen leerlijn.

Voorwaarde voor realisatie van dit differentiatieschema is een goed systeem van klassenmanagement en zelfstandig werken. Daarnaast kunnen ze deelnemen aan de Plusklassen.

6.10 Schema van vijf leerlijnen

Leerlijn 5 (ELL)	Leerlijn 4 (IAG)	Leerlijn 3 (IGG)	Leerlijn 2 (IOG)	Leerlijn 1,1+,I++ (Begaafde Leerling)
2 - 5 % Van de leerlingen	5 – 10% Van de leerlingen	CITO III Ca 70 % Van de leerlingen	CITO II 5 - 10 % Van de leerlingen	CITO I 2 - 5 % Van de leerlingen

Bij Leerlijn 1, 1+ en 1++:

Wat moet **niet** aangeboden worden:

- ✓ Herhalingsoefeningen
- ✓ Opdrachten gericht op reproductie van kennis
- ✓ Remediërende oefenstof

Wat moet **wel** aangeboden worden:

- ✓ Introductie nieuwe elementen in de leerstof
- ✓ Interactieve lessen
- ✓ Opdrachten met probleemgericht karakter, gericht op inzicht
- ✓ Groepsgerichte activiteiten
- ✓ Methodetoetsen
- ✓ Verrijgingsstof uit de methode die voldoet aan de kenmerken.

Als handreiking kan onderstaand tabel dienen:

Situatie	Cito score volgens kalender	Dóórtoetsscore + 6 maanden	Dóórtoetsscore + 12 maanden	Leerstof aanbod
Leerlijn 2	CITO A/B, I/II	CITO C, III, of lager	CITO C, III, of lager	Beperkt compacten en verrijken.

Leerlijn 1	CITO A+, I	Niet lager dan CITO B, II,	CITO B, II, of lager	Compacten en verrijking
Leerlijn 1+	CITO A+, I	Niet lager dan CITO A+, I	CITO B, II, of lager	Stevig compacten, verrijking, verbreden op hoger niveau (+6 mnd).

Leerlijn 1++	CITO A+, I	Niet lager dan CITO A+, I	CITO A+ I	Extra compacten, verrijking, verbreden op nog hoger niveau (+9mnd). Optie: versnellen
-------------------------	------------	------------------------------	-----------	--

6.11 Effectief Klassenmanagement

Bij oudere leerlingen wordt het verschil tussen intelligent en begaafd duidelijker. In een open schoolklimaat, waarin aandacht is voor veiligheid en uitdaging zullen begaafde leerlingen steeds meer hun mogelijkheden in creatief en oorspronkelijk denken tonen en zullen ze bij de juiste opdrachten er helemaal voor willen gaan.

Adequaat klassenmanagement is een voorwaarde voor gedifferentieerd werken. Houding van de leerkracht is van belang bij het begeleiden van alle leerlingen. De begaafde leerlingen moet je actief betrekken bij hun leerproces. Dit verhoogt hun motivatie en betrokkenheid waardoor er een positieve leerattitude ontstaat.

Effectief klassenmanagement is het organiseren van die voorwaarden die nodig zijn om leersituaties te creëren. Hierin heeft het zelfstandig werken een belangrijke plaats. Dit geldt feitelijk voor alle leerlingen, niet alleen de begaafde. Concrete invulling van zelfstandig werken:

- ✓ Omgaan met uitgestelde aandacht
- ✓ Via stappenplan zelfstandig werk plannen en evalueren
- ✓ Zoveel mogelijk zelf problemen oplossen
- ✓ Werken met weektaken

Hierbij laat de leerkracht de volgende houding zien:

- ✓ Interactie tussen leerkracht en leerling sterk bepalend voor welbevinden leerlingen.
- ✓ Welbevinden bepalend voor zelfbeeld van de leerlingen.
- ✓ Het zelfbeeld samen met het welbevinden is bepalend voor de leerprestaties.

Belangrijke aspecten in de interactie tussen leerkracht en leerling:

- ✓ Wederzijds vertrouwen
- ✓ Veiligheid
- ✓ Positieve feedback
- ✓ Maken van onderlinge afspraken
- ✓ Ruimte geven aan elkaar.
- ✓ Leerkracht: denk aan je lichaamstaal

Kenmerken goede leerkracht:

- ✓ Oog hebben voor behoeften van de leerlingen
- ✓ Luisteren naar de leerlingen
- ✓ Delen in hun successen
- ✓ Leerlingen het gevoel geven dat ze belangrijk zijn

- ✓ Behandelen met open, eerlijke wijze en respect
- ✓ Gevoel voor humor
- ✓ Aangenaam karakter

6.12 Specifieke begeleiding begaafde leerlingen

Wat moet een leerkracht specifiek kunnen in de omgang met begaafde leerlingen, welke competenties?

Het is van belang een positieve houding te hebben ten opzichte van begaafdheid. Belangrijk is de acceptatie van de begaafde leerling.

De leerkracht straalt uit dat de begaafde leerling mag zijn wie die is.

De leerkracht erkent de cognitieve mogelijkheden van de begaafde leerling.

De leerkracht heeft extra aandacht voor het leerproces en legt minder zwaar het accent op de leerresultaten. Begaafde leerlingen willen graag het leerproces met de leerkracht bespreken, ze willen betrokken worden bij hun eigen leerproces.

Van belang is de ondersteuning met betrekking tot de niet-cognitieve vaardigheden.

6.13 Versnelling of vervroegde doorstroming

Het is een mogelijkheid dat een kind vervroegd doorstroomt. De leerling slaat als het ware een klas over.

Wij gaan hier in de eerste plaats niet van uit.

Soms is de voorsprong echter dusdanig, dat het zinloos is om niet te versnellen.

Voor wel of niet versnelt doorgaan spelen verschillende aspecten mee, niet alleen cognitief, maar ook sociaal-emotioneel.

Het blijft onze voorkeur om niet te versnellen, maar door compacten en verrijking de leerling voldoende uitdaging te bieden.

Een leerling kan voor versnellen in aanmerking komen bij de leerlijn 1++.

Mocht versnelt doorstromen onontkoombaar lijken, dan kunnen wij gebruik maken van het ZEC.

Het ZEC is een expertise orgaan waarin directeur zorg, MIBer en orthopedagoog Kits Primair zitting kunnen hebben om tot een gedragen besluit te komen.

Met betrekking tot hulpvragen en/of problemen omtrent begaafde leerlingen kan de specialist Excellent Talent en (Hoog)Begaafdheid PO uitgenodigd worden tijdelijk zitting te nemen in het ZEC.

Na de beslissing vanuit het ZEC zal er een gesprek plaats vinden met de ouders.

Bij dit gesprek met ouders zijn de volgende personen aanwezig: betreffende MIBer, groepsleerkracht en specialist Excellent Talent en (Hoog)begaafdheid PO.

SIDI3 is ook als hulpmiddel beschikbaar om tot een goede onderbouwing en uiteindelijk besluit te komen.

6.14 Passend Onderwijs

Sinds augustus 2014 is passend onderwijs van start gegaan. De visie van stichting Kits Primair en passend onderwijs sluiten goed op elkaar aan. Wij kiezen ervoor om binnen onze scholen het onderwijsaanbod zoveel mogelijk op maat aan te bieden, dus ook voor onze (hoog)begaafde leerlingen.

6.15 Plusklas groep 8 & Dr. Nassau College

Binnen Kits Primair is een Plusklas voor groep 8 in samenwerking met het Dr. Nassau College.

Doel Plusklas:

Samenwerkend leren van begaafde leerlingen door middel van verbreden reguliere curriculum.

De toelating tot de Plusklas groep 8 & Dr. Nassau College wordt door een toelatingscommissie beslist.

Er zijn criteria opgesteld waaraan de leerling moet voldoen:

De eisen zijn in ieder geval de afgelopen 3 jaren een A of I score op de Cito toetsen rekenen/wiskunde en begrijpend lezen.

De toelatingscommissie bepaalt uiteindelijk welke leerlingen worden toegelaten tot de Plusklas.

Toelatingscommissie bestaat uit:

Vestigingsmanager Dr. Nassau College, Specialist Excellent Talent en (Hoog)begaafdheid PO Kits Primair, directeur Zorg Kits Primair.

6.16 Kenniskring Begaafdheid Kits Primair

Vanuit het strategisch beleidsplan is een kenniskring Begaafdheid gevormd.

Een van de doelen van de kenniskring is het implementeren, bewaken en borgen van het deezorgplan Begaafdheid binnen Kits Primair.

De kenniskring is gestart in schooljaar 2013-2014 en bestaat uit de volgende personen:

Specialist excellent Talent en (Hoog)begaafdheid PO, directeur Zorg Kits Primair, MIBer en acht leerkrachten.

6.17 Lifestyle Kits Primair

Sinds schooljaar 2012-2013 is het team "Lifestyle" actief binnen Kits Primair.

In het strategisch beleid 2013-2017 is opgenomen dat Lifestyle op een beredeneerde en professionele wijze georganiseerd wordt in onze organisatie. Dit doen we op 5 leergebieden:

- Kunst, cultuur en erfgoed
- Sport, educatie en welzijn
- Muziek en beeldende vorming
- Wetenschap en technologie
- Multimedia-educatie

Lifestyle moet leiden tot een individueel talentprofiel voor ieder kind. Dit profiel laat talenten van een kind zien ten opzichte van zichzelf en niet ten opzichte van andere kinderen. Het profiel komt tot stand door zowel het kind, als personen binnen de schoolorganisatie de verschillende talenten te laten scoren. Dit profiel geeft naast de CITO score een extra handvat om bij de verwijzing naar het VO nog betere keuzes te kunnen maken.

Talentontwikkeling is volgens ons het sleutelwoord. We werken binnen Lifestyle aan de volgende talenten:

- Ondernemerstalent
- Natuurtalent
- Creatief talent
- Fysiek talent
- Communicatief talent
- Technisch talent
- Sociaal talent
- Cognitief talent.

Al deze gebieden vallen onder de paraplu "soft skills".

Daar waar nodig of wenselijk kan het team "Lifestyle" ondersteuning bieden bij het nader invulling geven aan "soft skills" met betrekking tot begaafde leerlingen met name op het gebied van niet-cognitieve vaardigheden.

7. Plan van aanpak

Periode augustus 2013 tot juli 2018.

Er is een draaiboek opgesteld door kenniskring Begaafdheid met betrekking tot de implementatie van het beleid omtrent begaafdheid.

Gefaseerde invoering op scholen, bij de teams.

Ouders en leerlingen worden tijdens het proces op tijd geïnformeerd.

Doel	Wat/Hoe	Wie	Wanneer
Beleid omtrent begaafdheid	Ontwikkelingsprofiel Begaafdheid ontwikkelen Ontwikkelingsprofiel is akkoord. Deelzorgplan Begaafdheid beschikbaar	Martie Bossewinkel in samenwerking met algemeen directeur MT GMR	Sept. 2012 tot juli 2013
Opzetten Actieteam Begaafdheid.	Opstellen profiel actieteamlid. Bekendmaking en profiel door middel van de DIMEMO. Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij directeur zorg Vorming actieteam.	Immy Rorije Martie Bossewinkel	Mei tot juli 2013
Scholing begaafdheid	Workshops: Slimme Kleuters HB groep 3-4-5 HB groep 6-7-8	Dhr. Jan Kuipers Dhr. W. Perdon Martie Bossewinkel	15 mei 2013 Onderwijs - ontmoetingsdag
Aanschaf Levelspel / Levelwerk, materialen m.b.t. hoogbegaafdheid	Er is een begroting omtrent aanschaf materialen hoogbegaafdheid.	Immy Rorije	Juli 2013
Draaiboek OBOMD	In het draaiboek	Actieteam met	Juni-juli 2013

	begaafdheid staan de stappen omtrent implementatie beleid begaafdheid.	Jan Kuipers	
Signaleringsrichtlijnen	Komen tot advies voor MT signaleringsrichtlijnen OBOMD: SIDI3 of DHH	Actieteam	Sept. –oktober 2013
Kennisoverdracht	Trainingen kenniskring m.b.t.: Hoogbegaafdheid. Signaleringsprotocollen Levelspel/Levelwerk	Martie Bossewinkel	2013-2014
Teamtrainingen	Teamtrainingen m.b.t. Hoogbegaafdheid en Levelwerk/Levelspel op G.A. de Ridder en de Lindelaar	Martie Bossewinkel	Oktober en december 2013
OTC	Drie Trainingsavonden m.b.t. Hoogbegaafdheid en Levelwerk/Levelspel	Martie Bossewinkel	2013-2014
Levelspel/Levelwerk	Aanschaf 3 volledige sets	MT	2013-2014
Signaleringsprotocol	Aanbeveling SIDI3 richting MT	Martie Bossewinkel	Mei 2014
SIDI3	Aanschaf SIDI3	Martie Bossewinkel	September 2014
SIDI3	Implementatietraject	Leden kenniskring en MIBers	Start schooljaar 2014-2015
Stappenplan	Stappenplan voor verdere implementatie deezorgplan	Sindy Pit, Mirjam Pot, Gerda Strijker, Corinne de Krou	December 2014- februari 2015.
Digitale Databank	Aanvullen digitale databank stichting Kits Primair: zie 05C1 OP - map AA_Begaafdheid	Leden kenniskring via Martie Bossewinkel	Start december 2014. = map AA_Begaafdheid
Doel	Wat/Hoe	Wie	Wanneer
Aan het eind van het schooljaar hebben we van alle scholen een overzicht van alle	Opstellen van een lijst met daarop een overzicht van alle meer begaafde kinderen.	mib-er, leerkrachten en teamlid actieteam begaafdheid	t/m juli 2015 Tot nu toe 12 leerlingen = 1%. Dit zijn de gediagnosticeerde

mogelijk meer begaafde kinderen.	Tijdens groepsbespreking geven leerkrachten dit bij de intern begeleider aan.		leerlingen. In de cockpit komt een aanvulling voor niet gediagnosticeerde leerlingen.
Scholing begaafdheid	OTC-avond compacten en verrijken (opnieuw)	Martie Bossewinkel, leden kenniskring begaafdheid	januari 2016 <i>Wegens onvoldoende belangstelling niet door gegaan.</i>
Visie ontwikkelingen op meer begaafde kinderen	Versnellen of verrijken? Sparren, afspraken maken, ideeën tijdens teamvergaderingen.	team en kenniskringleden.	t/m juli 2016
aanschaf/uitbreiding levelspel, levelwerk, materialen m.b.t. meerbegaafdheid	Is er een begroting omtrent aanschaf materialen meerbegaafdheid?	Teamleden inventariseren naar de materiaalbehoefte. Per school per groep een groeikast/groeikist met materialen. Immy?	evaluatie/materiaalbehoefte ieder jaar in mei
Scholing begaafdheid, onderpresteeders	Workshop, OTC-avond onderpresteeders	Martie Bossewinkel in samenwerking met kenniskringleden	eerste halfjaar 2017
Doel	Wat/Hoe	Wie	Wanneer
Scholing onderpresteeders voor leerkrachten, MIBers	OTC-avond Onderpresteeders	Martie Bossewinkel in samenwerking met kenniskringleden	2017-2018
Stappenplan	Met nieuwe doelen voor komende jaren	Sindy Pit, Mirjam Pot, Corinne de Krou	Gereed juni 2017

Elke teamvergadering kenniskring begaafdheid op de agenda.	Levelwerk, levelspel Sidi3 Wat doe je in de klas? Wat gebruik je? Wat heb je nodig?	team en leden actieteam begaafdheid	t/m juli 2018

8. Bronvermelding

“Opleiding Excellent Talent en (Hoog)Begaafde leerlingen Primair Onderwijs”

Door: Jan Kuipers

Cedin

“Reader Opleiding Excellent Talent en (Hoog)Begaafde leerlingen Primair Onderwijs”

Diverse artikelen inzake Hoogbegaafdheid.

Cedin

“Handboek Hoogbegaafdheid”

Eleenoor van Gerven

Uitgeverij: van Gorcum

“Slim beleid” Keuzes en consequenties bij beleid voor hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs

Eleenoor van Gerven

Uitgeverij: van Gorcum

“Professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs”

Sylvia Drent en Eleenoor van Gerven

Uitgeverij: van Gorcum

“Passend onderwijs voor begaafde leerlingen”

Sylvia Drent en Eleenoor van Gerven

Uitgeverij: van Gorcum

“Building Gifts into talent” DMGT

F.Gagné

Eindrapportage R&D-project “Evaluatie Plusklassen”

Clarien Veltkamp, Gaby de Vrije, Tessa de With

Speciale dank gaat uit naar diegenen binnen OBOMD die een bijdrage hebben willen leveren bij het ontwikkelen van dit deezorgplan.

9. Herijking Deelzorgplan

Herijking 1 Deelzorgplan december 2014:

Algemeen:

- Naamswijziging van stichting OBOMD naar stichting Kits Primair.
- Naamswijziging actieteam Begaafdheid naar kenniskring Begaafdheid.
- Logo aanpassen.
- Paginanummers

Specifiek:

- Pagina 2: POP groepen aangepast door passend onderwijs.
- Pagina 2: Toevoeging kopje 9. Herijking deelzorgplan
- Pagina 5: Er is één plusklas voor groep 8 in samenwerking met Dr. Nassau College te Beilen.
- Pagina 6: Door inzet signaleringsprotocol SIDI3 zijn mogelijke (hoog)begaafde leerlingen op te sporen zonder inzet IQ onderzoek.
- Pagina 7: Toevoeging OTC met betrekking tot deskundigheidsbevordering.
- Pagina 8, 6.1 signaleren: Dit is in ontwikkeling. Er worden nog geen aanpassingen gedaan. Aanschaf SIDI3 om (hoog)begaafde leerlingen en onderpresteerders in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld te hebben.
- Pagina 8, 6.2 Diagnosticeren. Aanpassing in zin: woordje Bij weglaten.
- Pagina 9, 6.3 Signalerings- en diagnosticeringsrichtlijnen: Toevoeging dat wij SIDI3 gebruiken als signaleringsinstrument. Richtlijnen volgen in een later stadium.
- Pagina 11, 6.7 Verdieping. Toevoeging dat materialen digitaal in de zorgkast staan.
- Pagina 15, 6.13 Versnelling of vervroegde doorstroming. Toevoegen SIDI3 als hulpmiddel bij bepaling wel of niet versnellen of vervroegde doorstroming.
- Pagina 15, 6.14 POP-groepen. Aangepast door passend onderwijs.
- Pagina 16, 6.16 Actieteam POPgroepen OBOMD: tekstuele fout; doelen naar doelen. Aanpassen bezetting kenniskring.
- Pagina 17, 6.17 Lifestyle OBOMD. Aanpassen tekstuele gedeelte.

Herijking 2 Deelzorgplan januari 2017:

- Pagina 3, 'Dat het een uitdagende plek is om te werken' aangepast in 'een uitdagende plek om te werken bieden'.
- Pagina 4, woordje te toevoegen, voor erkennen.
- Pagina 4, 'waardoor een succesvolle (school)carrière in de weg staat' aanpassen in 'waardoor ons huidige onderwijssysteem een succesvolle (school)carrière in de weg kan staan'.
- Pagina 4, 'groepsoverzicht' wijzigen in 'leerling overzicht'.

- Pagina 4, 'eigen leerlijn' toevoegen 'KPP'.
- Pagina 5, 'in' wijzigen in 'aan'.
- Pagina 5, toevoegen dit in een zin.
- Pagina 9, wijzigen 'twijfels kunnen zijn' in 'een voorbeeld van twijfel kan zijn'.
- Pagina 11, tekstuele fout 'dar' veranderen in 'dat'.
- Pagina 11, 'concreet vragen stellen' aanpassen in 'concreet het stellen van vragen'.
- Pagina 12, 'eigen leerlijn' aanpassen in 'KPP'.
- Pagina 15, verwijderen 'bovenschools MIBer', hebben we niet meer.
- Pagina 16, 'woordenschat' verwijderen bij toetsen. Doen we niet meer.
- Pagina 17, toevoegen woordje 'of'.
- Pagina 18, 'Jos van Kimmenaede' aangepast in 'algemeen directeur'.
- Pagina 21, wijzigen 'diegene' in 'diegenen'.